

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 18. januar 1951 kl. 14.30.

Formann: Finn Moe.

Samtlige medlemmer av komiteen var til stede. I møtet deltok ennvidere utenriksminister Lange, utenriksråd Skylstad, ekspedisjonssjef Anker og konsulent Boyesen.

Formannen: Jeg har konferert med utenriksministeren før møtet ble satt, om det spørsmål som var reist her om et møte i morgen. Det viste seg å være meget vanskelig, men vi kan derimot ta et møte lørdag kl. 10, hvor vi altså kan komme tilbake til saken mer utførlig. Vi får altså da nå høre utenriksministerens redegjørelse, og det blir anledning til å uttale seg for de medlemmer som ønsker det, men selvsagt da under hensyn til at vi så å si ikke tar saken opp i dens fulle bredde, men så meget at det blir en slags orientering for utenriksministeren.

Dermed gir jeg ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Lange: Sist vi var sammen i komiteen, var vi jo samstemmige om at Norge måtte støtte så godt det kunne, det forslag som da forelå om å gjøre enda en henvendelse til Peking for å prøve å finne en løsning gjennom våpenhvile med etterfølgende forhandlinger. Det forsøket har vært gjort med tilslutning fra 50 av FN's medlemsstater, og vi har alle sammen kjennskap til det svar som er kommet fra Peking-regjeringen og som sto i alle morgenaviser i dag. Det er den situasjon som dermed har oppstått, som har gjort det nødvendig å få dette møte, og som gjør det nødvendig for oss å gi instruksjer til våre representanter i Lake Success om hvordan de i denne nye situasjon skal forholde seg.

Før jeg går rett løs på det, skal jeg kanskje for fullstendighets skyld bare med et par ord nevne det som ligger imellom i tid.

Dagen etter at vi hadde hatt møte her, kom det en meget inntrengende henstilling fra den danske utenriksminister om et nordisk samrådsmøte. Jeg sa at jeg syntes det kanskje ikke var så svært hensiktsmessig å ta det etter at et av de skandinaviske land hadde ikke bare fastlagt sitt standpunkt, men også publisert dette standpunkt, ikke bare for det første, men også for senere ledd i utviklingen - slik som tilfellet var for Sveriges vedkommende. Men det var da alt gått så langt i forhandlinger mellom den svenske og den danske utenriksminister, og ting var lekket ut til pressen i Stockholm og i København, så for ikke å skade det gode forhold til våre naboland fant vi i Regjeringen at det var riktigst at vi aksepterte at et sådant møte ble holdt, selv om vi hadde hatt disse betenkelighetene. Men vi understreket fra norsk side før vi gikk til møtet, at det skulle være et rent orienterende møte, det kunne ikke være spørsmål om å binde fast på forhånd noe om at man skulle nå til enighet, det er jo det som er det vanlige på de nordiske utenriksministermøtene, at man utveksler synspunkter og informasjon, men at

avgjørelsen om hvilket standpunkt man skal ta til syvende og sist treffes av hvert enkelt land.

Dette møte hadde vi da i København tirsdag, og da forelå jo også resultatet av drøftelsene på den britiske samveldekonferanse, som jeg nevnte var en av de ting vi burde avvente før vi låste fast noe standpunkt til eventuelle senere stadier av utviklingen.

Man kan vel ganske kort summere opp Samveldekonferansens standpunkt dithen at de i første omgang stillet sitt håp til dette nye meglingsforsøk som samveldelandene hadde vært meget sterkt medvirkende til å få i stand og utforme - at de for det tilfelle at dette forsøket ikke skulle føre fram, men skulle bli møtt med en negativ reaksjon fra Pekings side, hadde sterke betenkeligheter ved å gå til en umiddelbar stempling av Peking-regjeringen som aggressor. Samveldelandene har gitt uttrykk for overfor den amerikanske regjering, så vidt man kan skjønne, at de ville foretrekke at man fastslo det som faktisk har funnet sted og finner sted i en noe annen form enn uttrykkelig å avgi en erklæring om at Peking er angriper. Men jeg tror også at man kan konstatere at det er forskjell i vurderingen der innenfor Samveldet - at hvis man fra amerikansk side fastholder at man av hensyn til hele FN's fremtid og av hensyn til Amerikas fortsatte opplutning om FN må gå til en klar konstatering av at Peking-regjeringen er angriper, da vil enkelte av samveldelandene akseptere dette amerikanske standpunktet mens andre ikke vil akseptere det. Skulle jeg gjette - vi har ikke noen nøyaktig oppgave over det, men skulle jeg gjette - ville jeg si at Storbritannia i siste instans da ville gå med på en sådan amerikansk utforming, og det samme ville Australia, New Zealand, Canada og Sør-Afrika gjøre, mens India og Pakistan sannsynligvis ikke ville gjøre det. Ceylon er ikke medlem av FN.

Dette var en del av bakgrunnen for vårt møte i København.

Utheim: Ble det fremsatt noe forslag om et annet alternativ? De sa til å begynne med at Samvelde-landene ønsket en annen framgangsmåte rent prinsipielt.

Utenriksminister Lange: Jeg tror ikke det har vært formet noe uttrykkelig redigert alternativ, men det som har vært antydnet, er at man burde gi en beskrivelse av det som har foregått, og konstatere at China har intervenert til fordel for og støttet opp under den nordkoreanske aggresjon - noe i den retning. En formel av den art har også fått tilslutning fra Frankrikes side, og den har også fått preferanse i Belgia, men Belgia har gitt til kjenne at det også av hensyn til samholdet med Amerika er villig til å akseptere som et alternativ nr. 2 hvis det første ikke fører frem, at man uttrykkelig fastslår at Peking-regjeringen er angriper.

Dette var de opplysninger utover hva vi hadde her sist, som forelå for oss under møtet i København. Jeg tror jeg kan si det ganske kort slik at vi der var enige om at vi alle burde arbeide for å finne en formel som kunne samle på bredest mulig grunnlag, og at vi alle la vekt på at man så vidt mulig fant en formel som også de asiatiske land kunne akseptere, men for det tilfelle at man skulle komme i valget mellom å holde solidariteten med De Forente Stater og å få med de asiatiske land, så

var den norske og den danske reaksjon den at da fikk man sette solidariteten mellom de atlantiske demokratiene som det første, mens man fra svensk side i en sådan situasjon var tilbøyelig til å fastholde at man ville avholde seg fra å stemme.

Det var en del andre saker som vi drøftet på dette møtet i København, men jeg tror det bare ville virke forstyrrende i dag om jeg kom inn på det. Jeg vil heller få lov til å komme tilbake til det senere.

Vi fikk så i går, før enda svaret fra Peking forelå, en melding fra vår delegasjon i New York, hvor de meddelte at det forelå en ny utforming av det amerikanske resolusjonsforslag med visse endringer i forhold til tidligere utkast, og ganske kort tid etter at vi hadde fått denne meldingen, kom den amerikanske chargé d'affaires opp og overleverte i form av et memorandum denne nye skisse - det er ikke et fullt utformet resolusjonsforslag - denne nye skisse til et forslag. Jeg tror kanskje det er riktigst at jeg leser opp dette i norsk oversettelse, og så skal jeg siden gi noen kommentarer til det og si litt om den samtale jeg hadde i tilknytning til dette med den amerikanske chargé d'affaires, og den foreløpige orientering som vi alt i morges har sendt til vår delegasjon, sådan at den skulle være orientert om hovedlinjene i våre synsmåter under eventuelle forhåndsdrøftinger forut for møtet som begynner norsk tid kl. 21 i kveld. Det amerikanske memorandumet lyder slik:

«Memorandum som regner opp de punkter som vil bli tatt med i et eventuelt resolusjonsforslag vedrørende de kinesiske kommunisters aggresjon, som vil bli lagt frem for de Forente Nasjoner:

1. En konstatering av at den kinesiske folkerepublikks sentrale folkeregjering har gjort seg skyldig i aggresjon.
2. Den kinesiske folkeregjering vil bli anmodet om å sørge for at dens styrker og borgere i Korea stanser fiendtlighetene mot de Forente Nasjoners styrker og trekker seg tilbake fra Korea.
3. De Forente Nasjoners beslutning om å fortsette sin aksjon i Korea vil bli gjentatt.
4. Alle nasjoner og myndigheter vil bli anmodet om å yte all mulig bistand til de Forente Nasjoner under en slik aksjon og å avholde seg fra å yte noensomhelst bistand til den kinesiske folkeregjering i dens intervensjon i Korea.
5. Det vil bli rettet en anmodning til komiteen for kollektive tiltak om som en hastesak å overveie hvilke ytterligere tiltak man nå bør gjennomføre for å nå formålet med denne resolusjon, og om å legge frem anbefalinger herom for Generalforsamlingen.
6. Bekreftelse av at det fortsatt er de Forente Nasjoners politikk å bringe fiendtlighetene i Korea til opphør ved fredelige midler, og en anmodning til et passende organ som blir opprettet, om ved en hvilken som helst passende anledning å yte sin velvillige medvirkning til å nå dette mål.»

Den kommentar som vår delegasjon knytter til det, er at den vesentlige endring i forhold til tidligere skisserte resolusjonsutkast er den at det nå er gjort helt klart at Komiteen for kollektive tiltak utelukkende skal avggi sine anbefalinger til

Generalforsamlingen. Det er i samsvar med det som har vært vår forståelse av resolusjonen om fellesaksjon for freden, og etter vårt siste møte hadde jeg en samtale med den amerikanske chargé d'affaires hvor jeg meget sterkt understreket at det var vår forståelse at det ikke kunne være tale om at denne komite, i tilfelle dette ble aktuelt, kunne avgi anbefalinger til de enkelte regjeringer; det måtte være generalforsamlingens sak å vurdere en innstilling fra komiteen. Dette hadde han da innrapportert. Han hadde samtidig innrapportert en annen ting jeg sa, og det var at blant de fellestiltak som hadde vært antydnet fra amerikansk side, kunne jeg med en gang si at vi her i Norge så det som helt uhensiktsmessig å gå til brudd på den diplomatiske forbindelse med Peking-regjeringen for de 16 medlemslands vedkommende som hadde anerkjent Peking, fordi vi mente at det for det første ville ha liten virkning, og for det annet ville det ha sin verdi under enhver omstendighet å ha diplomatiske kanaler fra medlemsland til Pekingregjeringen.

Da han overleverte dette memorandum i går, fremførte den amerikanske chargé d'affaires etter instruks endel ledsagende merknader. Han gjentok den forsikring som han alt tidligere hadde gitt fra den amerikanske regjering om at den var bestemt imot enhver fremgangsmåte som kunne føre til at konflikten i Korea bredte seg. Han brukte det uttrykket: Vi er absolutt imot å bli hengende fast i en krig med det kommunistiske China. - «getting bogged down», altså bli sittende fast i en myr, var uttrykket. Jeg spurte da om jeg kunne ta det som et uttrykk for at det ikke sto noen ansvarlige kretser bak hverken de uttalelser som var kommet fra en del kongressmedlemmer både i Senatet og i Representantenes Hus, eller de artikler som sto fra en del militære medarbeidere i amerikansk presse som regnes for meget vel informert, og som går ut på at man allerede har planlagt fullt ut en såkalt begrenset krigføring mot China, som da i det vesentligste skulle gå ut på en blokade av hele den kinesiske kyst og bombing av viktige kommunikasjonssentra. Til det svarte han at han mente å kunne forsikre meg om at den slags planer ikke inngikk i den amerikanske regjeringens hensikter, at det var ikke uttrykk for ansvarlig amerikansk politikk. Jeg gjentok spørsmålet i en litt annen form; jeg sa at vi visste at under forhandlingene mellom Attlee og Truman hadde det fra amerikansk side vært nevnt at man var sterkt inne på tanken om en sådan begrenset krig, at Attlee hadde motsatt seg det meget bestemt, og at man derfor hadde droppet det fra amerikansk side og jeg spurte: Det er altså så at dette ikke er tatt opp igjen fra amerikansk side, og til det svarte han at så vidt han visste var det ikke tale om å ta det opp igjen.

Jeg nevner dette fordi det jo har vært nokså mange artikler i amerikansk presse fra særlige militære medarbeidere, som kunne tyde i retning av at man allikevel arbeidet med disse planer. Og jeg sa som konklusjon på samtalen på det punkt at vi for vår del var absolutt imot enhver tanke om en sådan begrenset krigføring mot China, fordi man da aldri kunne vite på hvilket punkt alliansen mellom China og Sovjet-samveldet kunne komme inn i spillet.

Den neste merknad som Mr. Snow etter instruks gjorde, var den at den amerikanske regjering er av den bestemte mening at det ikke var noen fare for noen kjedereaksjon, altså for at det ville settes i gang en utvikling som man så på et

senere stadium ikke lenger hadde herredømme over, om det resolusjonsforslag som her var skissert ble vedtatt.

Det tredje han sa - det var delvis med utgangspunkt i den forrige samtale vi hadde hatt - det var at den amerikanske regjering ønsket i tilfelle bare å være med på kollektive tiltak som en på forhånd føler seg sikker på vil være praktisk gjennomførbare og vil kunne gjøres effektive. Jeg sa under den forrige samtale at hvis det skulle bli spørsmål om på et senere stadium å gå til felles tiltak, var vi her hjemme lite stemt for generelle vedtak som overlot til hver enkelt medlemsstat hvor langt den kunne gå, at vi i det hele tatt mente man skulle være meget varsom og ikke under noen omstendighet innlate seg på tiltak før man mente seg å ha oversikt over hvor tiltakene fører hen - og dette er altså hans reaksjon på det.

Det fjerde han hadde å si var at den amerikanske regjering fant at den måtte gjøres oppmerksom på at en til en viss grad var nødt til å ta hensyn til den offentlige mening og den politiske situasjon i Amerika - at den amerikanske regjering nå hadde foreslått i det nye budsjettet faktisk en fordobling av den amerikanske hjelpen til venligsinnede land, men at den, hvis man gikk for langt opp mot amerikansk opinion, var redd for hvilken skjebne det forslaget da kunne få i kongressen.

Det femte han hadde å si, var at den amerikanske regjering mente at den faste holdning man hadde tatt i Korea-spørsmålet fra første øyeblikk av, hadde vært både nødvendig og ønskelig, og at det ikke var noen grunn til å angre på at man hadde satt i verk aksjonen den 25. juni, og at det var nødvendig både innad i de demokratiske land og utad overfor verden i sin helhet at man i de Forente Nasjoner opptrådte slik at man tydelig ga til kjenne at man ikke angret på hva man hadde gjort.

Og det sjette punkt som han også hadde instruks om å føre frem, var at den amerikanske regjering tillot det den aller største betydning at en kunne opprettholde en felles front mot aggresjonen i Korea. Jeg spurte ham i tilknytning til det om hans mening om den amerikanske holdning hvis man skulle komme i den situasjon at det var mulighet for å få en meget bred tilslutning til en formulering som fastslår alle kjensgjerninger uten formelt å stemple China som angriperstat, og på den andre siden et meget snaut flertall for en slik klar stempling av China som angriperstat. Han sa at i den situasjon var han ikke et øyeblikk i tvil om at den amerikanske regjering ville foretrekke det første alternativ om den bredest mulige oppslutning.

Jeg tror dette er det vesentlige av det som passerte mellom Mr. Snow og meg. Utenriksråden var til stede, og han vil kunne supplere det, hvis det er noe jeg har hoppet over. Denne samtale i går foregikk som nevnt ut fra det perspektiv at vi enda hadde noen dager på oss, og jeg tok kontakt umiddelbart etterpå med utenrikskomiteens formann, og vi var enige om at siden det ikke ble spørsmål om at dette resolusjonsforslaget ville komme før i begynnelsen av neste uke, var det best å vente med dette møte til lørdag så vi fikk se best mulig hvordan tingene utviklet seg i Lake Success. I mellomtiden kom så det kinesiske svaret, og det har jo forandret situasjonen i så måte som den umiddelbare og øyeblikkelige reaksjon på dette svaret fra Mr. Achesons side har vært en uttalelse om at det ikke ga grunnlag for

forhandlinger, og at den amerikanske regjering nå ville gå energisk til verks for å få vedtatt sitt resolusjonsforslag i de Forente Nasjoner.

Til belysning av bakgrunnen for denne øyeblikkelige reaksjon fra Mr. Achesons side kan jeg kanskje referere et telegram som kom fra den norske delegasjon i New York i morges:

«Ifølge Reston i New York Times for 17» - altså for i går - «beklaget Connally» - formannen i Senatets utenrikskomite, demokratisk senator - «overfor Rusk og Hickerson» - det er assisterende amerikanske utenriksministre henholdsvis for Øst-Asia og for de Forente Nasjoner - «at State Department hadde støttet våpenhvileplanen uten å konsultere Senatets utenrikskomite. Connally reserverte sin holdning i saken og refererte heftige angrep i Senatet mot State Department for å ha støttet en plan som mange mener betyr overgivelse til Peking. Rusk og Hickerson svarte at de Forenede Stater var forpliktet av FN's pakt til å søke en løsning av alle konflikter ved fredelige midler. Villighet til å diskutere Formosas og Chinas representasjon i FN betyr ikke at de Forente Stater har endret standpunkt i disse spørsmål. Hvis Peking avslår våpenhvileplanen, vil de Forente Stater øyeblikkelig presse FN for vedtak av forslag om å stemple Peking som angriper og om etterfølgende tiltak.»

Hvor det gjelder svaret fra den kinesiske Folkerepublikks regjering, er min vurdering også den at det er så avvisende at det er ytterst vanskelig, uten at det vil fremstille seg for all verden som en kapitulasjon, å gå videre og si at man er villig til å diskutere på grunnlag av dette. Det er på flere punkter at det er tilfellet. Svaret slutter seg helt til den formelle avvisning av forslaget, som Malik ga uttrykk for som grunnlag for sin negative stemmegivning, at dette er en fremgangsmåte som er vedtatt uten at Peking og Nord-Korea har vært med på det. De opprettholder med uttrykkelig henvisning til sitt tidligere svar påstanden om at våpenhvileforslaget bare har en eneste hensikt: å vinne tid for de amerikanske tropper til å kunne bedre sine stillinger. De stiller opp en tidsrekkefølge for eventuelle forhandlinger, som er den stikk motsatte av den som FN-forslaget bygget på, idet de sier at først må det komme sammen en 7-makts-konferanse - foruten de 5 stormakter hvorav den ene er den kinesiske folkerepublikk, skal India og Egypt være med - den skal da drøfte alle spørsmål og samtidig med at den konferansen blir sammenkalt - altså ikke samtidig med at den trer sammen, men med at det blir innkalt til den konferansen, skal Chinas plass i FN gis til Pekingregjeringen. Først når forhandlingene er kommet i gang, er de overhodet villige til å drøfte spørsmålet om våpenhvile. Inntil det skal krigshandlingene gå sin gang helt uberørt av disse eventuelle forhandlinger.

Jeg vurderer det slik at det er utenkelig at den amerikanske regjering kan få tilslutning i den amerikanske offentlighet eller i den amerikanske kongress for en aksept, og at det også bortsett fra det vil være ytterst betenkelig for FN å innlate seg på forhandlinger på dette grunnlag. Men jeg er ikke sikrere i min vurdering der enn at vi i den instruks som vi ga som foreløpig orientering til vår delegasjon i morges, har sagt at vi mener at den norske delegasjon bør arbeide for at før man tar videre skritt, ber man cease fire-komiteen - altså de tre - om å gi til forsamlingens politiske

komite en vurdering av svaret fra Peking. Henvendelsen til Peking skjedde på grunnlag av en innstilling fra cease fire-komiteen, og det ville da være rimelig om den samme komite som formet ut de prinsippene, ga sin vurdering av svaret. I den komiteen sitter Indias delegerte, der sitter Irans delegerte som er forsamlingens president, og der sitter den kanadiske utenriksminister Pearson som vel er den som egentlig formet prinsippene. Pearson har allerede gitt til kjenne at han vurderer dette svaret som et negativt svar som ikke gir mulighet for å gå videre. Men jeg synes det er riktig også av hensyn til reaksjonen i offentligheten i alle våre land at man arbeider for å få en fremgangsmåte som formelt er helt uangripelig, og at man også får den mulighet for å få en nyansert vurdering av svaret, som ligger i at vi der har en gruppe sammensatt av to asiatiske land og Canada.

Videre har vi som retningslinjer, og til overveielse for delegasjonen sagt at vi, hvor det gjelder utformingen av punkt 1 vil foretrekke at man fant det mest mulig samlende uttrykk, og at vi derfor kunne tenke oss formelen «den kinesiske intervensjon til støtte for den nordkoreanske aggresjon» burde være en sådan formel. Men vi har sagt at vi vil ikke tviholde på dette hvis det absolutt ikke kan aksepteres av Amerika, men har føyet til at endelig standpunkt i tilfelle Amerika insisterer på en formel som stempler Kina som angriper, vil bli meddelt etter komitemøtet. - Regjeringen har drøftet saken nå like før jeg kom her ned, og vi kom til at vi skal arbeide så lenge vi kan, for å få denne formelen, men hvis amerikanerne vurderer det som umulig for dem å bære frem politisk i Amerika, kan ikke vi ta et brudd med Amerika på det spørsmålet. Men vi vil også instruere delegasjonen om i denne sak, som den for øvrig har gjort hele tiden, å holde seg i den aller intimeste kontakt både med den danske og den britiske delegasjon, og jeg tror at vi der skal legge hovedvekten på den britiske delegasjon, for det er den som best er i stand til å avveie hensynene både til de asiatiske land og til A-paktfellelseskabet fordi de innenfor Commonwealth har de asiatiske land med seg. - Vi har dessuten føyet til at det kunne være ønskelig om den resolusjon som skal vedtas, uansett hvilken formel man finner for punkt 1, i innledningen inneholder en oppregning av alle de forsøk som har vært gjort på å finne en fredelig løsning, og en konstatering av den negative holdning som gang etter gang har vært inntatt fra kinesisk side, at en slik faktisk fremstilling av alle forsøk på å komme på forhandlingsfot kommer som bakgrunn for konklusjonen om at her må man konstatere det og det.

Det later til å være helt på rene at det ikke blir tale om i denne omgang å ta standpunkt til noe annet kontroversielt spørsmål enn formelen for å fastslå Chinas medansvar. Alle spørsmål om videre skritt vil etter dette forslaget bli henvist til denne komiteen for fellestiltak, og det blir først når dens innstilling foreligger, at vi igjen - formelt i hvert fall - vil stå overfor det spørsmålet å si ja eller nei til forskjellige former for fellestiltak. En annen sak er at så intimt som vår delegasjon der borte har vært med i alle interne drøftelser på alle tidligere stadier, nærmest som en arv fra den tid vi satt i Sikkerhetsrådet, kan det være meget som taler for at vi her, før det stadiet kommer, gjør oss opp en mening på det punkt, og orienterer vår delegasjon der over, slik at den kan vite hvilke synsmåter den skal gjøre gjeldende under de interne drøftelser. Men jeg tror det ville være en vinning i dag, siden vi har

liten tid, at vi i øyeblikket begrenser diskusjonen her til spørsmålet om selve formen for å fastslå den situasjon vi nå er i, og at vi så i et senere møte, kanskje lørdag, kommer tilbake til spørsmålet om de kollektive tiltak.

Formannen: Jeg takker utenriksministeren, og vil høre om noen av komiteens medlemmer har noe å bemerke til det som er sagt og de instruksjoner som er sendt.

Hambro: Får jeg lov å stille et spørsmål. Det var i instruksjonen sagt at vår delegasjon skulle holde seg i kontakt med den danske og den engelske delegasjon.

Utenriksminister Lange: Det er ikke sagt noe om det enda, jeg sa: i den instruksjonen vi skal gi etter dette møte.

Hambro: For jeg vil si at jeg synes det da burde stå: ikke bare med den amerikanske, men også med den engelske og den danske. Jeg har en viss engstelse for at hvis man bare beslutter å konferere med den engelske, så vil man ikke sette særlig pris på det på amerikansk side på grunn av det motsetningsforhold som består. Jeg synes det er viktig for oss å holde oss orientert til begge sider.

Jeg er litt bekymret over den form kommunikasjonen fra ministermøtet i København fikk. Jeg tror at det vil være meget lite heldig for oppfatningen av Norge i Amerika at det sendes ut et kommunikasjonsbrev hvor det står at "man er enig i Korea-spørsmålet". Vi ønsker ikke å være enig med Sverige, og det vil bli mistydning det som står der, det er jeg bange for, og nettopp derfor synes jeg det er maktpåliggende at vår delegasjon der borte holder seg i stadig kontakt også med amerikanerne.

For øvrig er jeg stort sett enig med utenriksministeren i det han har anført, jeg tror det er den vei man må gå frem. Men det er jo klart at det alltid vil være en fare til stede for at operasjonen i Korea, hvor meget man enn begrenser den, vil fremkalle en begrenset krigstilstand eller vil utvikle seg på en slik måte, og nettopp derfor er det nødvendig å gå frem med stor omtenkksomhet og med megen forsiktighet.

Jeg synes til slutt at det er meget riktig i teorien at man spør denne cease fire-komiteen om dens oppfatning. Men det er jo fra europeisk side sett en meget svak komite, med *en* mann som er uavhengig, nemlig den kanadiske utenriksminister, og med to som er representanter for to nabostater av Sovjetsamveldet, som er meget utsatte, mens det ingen europeer er med i komiteen. Det er utmerkede individer, men både Iran og India er i meget utsatte stillinger, så det kan være at den komite muligens vil være litt sterkere stemt for en appeasement enn vi vil anse det for ønskelig. Jeg hadde en samtale med Trygve Lie om det rent privat, og han sa at han syntes at den komite opptrådte overfor China med en logrende unnfalighet og underdanighet som hadde støtt ham ganske sterkt, og som han ikke trodde gagnet saken. Det er ikke noe som jeg har myndighet til å referere, det er et umiddelbart inntrykk hos ham, som han ga et umiddelbart uttrykk for i den samtalen med meg. Men det peker på noe som kan ha sin betydning hvis man tillegger den 3

mannskomiteen en altfor stor myndighet. Men at det formelt er riktig og det beste å gå frem slik som utenriksministeren her har pekt på, synes jeg er utvilsomt.

Utenriksminister Lange: Jeg vil bare gjerne, siden hr. Hambro kom inn på kommunikeet fra København-møtet, gjøre oppmerksom på at enigheten bare gjelder det skritt som i og for seg nå står foran sin negative avslutning. Jeg skal få lov til å lese det opp:

«Man utvekslet opplysninger i forbindelse med den alvorlige situasjon som er oppstått i det fjerne østen og for de Forente Nasjoner gjennom den senere tids utvikling i Korea-konflikten. Man konstaterte enighet om at de skandinaviske land fortsatt, i solidaritet med de øvrige medlemmer av de Forente Nasjoner må yte full støtte til de bestrebelse som utfoldes for å tilveiebringe en tilfredsstillende og fredelig løsning av denne konflikt i overensstemmelse med de Forente Nasjoners prinsipper.»

Man valgte uttrykkelig den formuleringen for at den ikke skulle peke ut over dette skritt. Jeg kan også gjøre oppmerksom på at den svenske utenriksminister hadde meget store betenkeligheter overfor den setningen: "i solidaritet med de øvrige medlemmer av de Forente Nasjoner", men under tvil gikk med på den.

Utheim: Det var et spørsmål jeg må få lov til å stille. En får ikke av de siste telegrammer noen nøyaktig rede på den militære situasjon i Korea. Foreligger det noe nærmere om hvorvidt det har begynt å stabilisere seg der, eller hva?

Utenriksminister Lange: Jeg tror at man med sikkerhet må si at det foreligger svært lite tilfredsstillende opplysninger om den egentlige militære situasjonen i Korea. Man har inntrykk av at etter at felleskommandoen i lang tid har fulgt en overdreven liberal politikk og ikke utøvet noen slags sensur, har den nå slått om til en politikk hvor den fører en meget streng sensur. Om det er betinget av rent militære hensyn, er ikke godt å vurdere, men man må vel sannsynligvis gå ut fra det.

Hambro: Jeg vet ikke om hr. Utheim har lest formiddagens siste telegrammer. For de siste telegrammer som delvis er slått stort opp i avisene, går ut på at FN-tropper har gjort fremstøt og at det er tilføyd nordstyrkene meget store tap, og at China i ilfart har sendt forsterkninger til fronten. Hvor stor realitet der ligger i det, kan vi ikke vite.

Utheim: Hvis utenriksministeren har interesse av å høre stemningen her, vil jeg for min part si at *jeg* har ikke noe å bemerke. Jeg er enig i de skritt utenriksministeren har gjort, og i hele det resonnement han har ført - altså i det som *er* gjort, og så kan vi komme inn på de andre spørsmålene - om represaliene hvis man vil kalle det så - i et senere møte. Jeg vil ikke være med på å tilråde noe skritt som faktisk vil ha til følge et brudd med Amerika.

Friis: Det er bare ett punkt som er uklart for meg. Utenriksministeren sa at den amerikanske chargé d'affaires hadde antydnet at hvis man måtte regne med bare å få et snaut flertall for aggressor-formuleringen, ville amerikanerne foretrekke en sterkere front for intervensjons-formuleringen. Ble denne erklæringen avgitt etter at svaret fra China i dag er kommet?

Utenriksminister Lange: Nei, den samtalen fant sted i går kl. halv 1, altså før man ennå kjente svaret fra China. Det var jeg som formulerte alternativet. Jeg spurte: la oss ta den tenkte situasjon at man får et snaut flertall for et klart vedtak om å stemple China som aggressor, men at man kan opprettholde så å si hele den fronten man hittil har hatt, på grunnlag av en noe mildere formulering, for eksempel "intervensjon til fordel for den nordkoreanske aggresjon", hva tror De at den amerikanske regjering vil velge? Da sa han uten å betenke seg: Jeg tror jeg kan si at den amerikanske regjering ville velge det alternativ som samler den videste oppslutning. Men han ga det ikke for mer enn sin personlige vurdering - han kunne jo umulig ha instruksjer til å svare på et sådant spørsmål.

Natvig Pedersen: Det gjelder et spørsmål utenom det hovedspørsmål utenriksministeren egentlig har lagt fram i dag. Inneholder det nye amerikanske utkastet til resolusjon, ved siden av punktet om en spesiell komite som skulle forberede kollektive tiltak, også et punkt som går ut på en alminnelig henstilling til medlemsstatene?

Utenriksminister Lange: Jo. Jeg skal få lov til å referere igjen de punkter det her kan være spørsmål om: Punkt 2 er en anmodning til den kinesiske folkeregjering om å trekke seg ut. Punkt 3 er en bekreftelse av beslutningen om å fortsette aksjonen mot aggresjonen i Korea. Punkt 4 er at alle nasjoner og folk vil bli anmodet om å yte all mulig bistand til de Forente Nasjoner under den fortsatte aksjon og om å avholde seg fra å yte noen som helst bistand til den kinesiske folkerepublikk under dens intervensjon i Korea. Det er så å si en formel som går igjen fra alle tidligere vedtak i Korea-saken, fra og med det første, av den 25. juni. - Så er det dette at man vil anmode komiteen for kollektive tiltak om å overveie hvilke ytterligere skritt som bør gjennomføres for å nå formålet med denne aksjon, altså fortsatt aksjon mot aggresjonen. Punkt 6 er at man stadig holder veien til forhandling og megling åpen ved å opprette et spesielt organ som stadig skal stå i beredskap, om det skulle vise seg muligheter for å nå dette mål.

Torp: Jeg slutter meg til det utenriksministeren har sagt, og skal komme nærmere inn på saken senere.

Formannen: For mitt eget vedkommende er jeg også helt enig i den linje som der er lagt opp. Jeg ville bare gjerne det skulle gjøres helt klart at samtidig som man gjør dette nye forsøk på å få en vurdering av cease-fire-komiteen, så tillegger dog - her tror jeg at jeg ikke tar feil - komiteen her det vesentlig betydning at man

tar overordentlig sterkt hensyn til den amerikanske innstilling, idet vi er av den oppfatning at man må her yte ganske store offer for å holde på solidariteten med Amerika. For jeg tror at etter det som nå er skjedd, er sikkert den amerikanske opinion blitt enda mer opphisset, og man kan vel tenke seg at ens uttalelser innen den politiske komite vil bli veid på gullvekt.

Det kunne vel kanskje også være på sin plass allerede nå, selv om vi ennå ikke har diskutert det - eller det kan kanskje være heldigere etter møtet på lørdag - at vi i all fall underhånden, sier fra at vi forbeholder oss vår stilling med hensyn til de sanksjoner som kan komme på tale.

Hvis vi skal ha møte på lørdag, kunne jeg tenke meg at det ville være en stor fordel om eventuelt Utenriksdepartementet kunne skaffe en liten oversikt over hva en økonomisk boikott av Kina virkelig betyr. Så vidt jeg vet foreligger det en utredning av hva det vil bety for Norges vedkommende. Jeg vet ikke om man har tilgang til mere stoff, men jeg har i all fall hittil ikke kunnet finne noen virkelig vurdering av hva en slik boikott betyr. Det kunne jo være av interesse for å vise om det kan være et effektivt middel.

Utenriksminister Lange: Til det siste vil jeg si at vi har dessverre et svært lite tilfredsstillende materiale for en virkelig vurdering av effektiviteten av en blokade av China. Det henger sammen med mange ting. Vi har stått overfor bare en liten side av det akkurat i dag, idet en last med varer som man på amerikansk hold anser for å være lite ønskelig skal komme til Kina, er blitt losset av to amerikanske skip i Bombay. Det samme selskap som har latt losse denne last, har så chartret på tre måneder et norsk skip for fart fra Bombay til Hongkong med den samme last. Den amerikanske regjering henstiller så til oss at vi skal stoppe dette norske skip, hvilket vi i øyeblikket ikke har lovhjemmel for å gjøre i det hele tatt.

Vi kommer i den sammenheng til å instruere ambassaden i Washington om at hvis nå Collective Measures Committee skal gå inn på en vurdering av blokadetiltak, må vi insistere på at man får med folk med virkelig første hånds kjennskap til de ytterst kompliserte forretningsmessige forhold i Østen og med muligheter for å vurdere om slike beslutninger virkelig lar seg håndheve. Når man fra britisk side er så skeptisk overfor sanksjoner som man sikkert er, er det ikke bare uttrykk for ønsket om å opprettholde en felles front med samveldestatene, det er sikkert også ut fra en vurdering av hvilke uhyre kompliserte forhold man kommer opp i, med Hongkong liggende der det ligger, og avhengig som det er av transithandelen til China.

Moseid: Jeg er også enig i de synsmåter som utenriksministeren har fremholdt. Men jeg vil gjerne tilføye at jeg tror det er svært viktig fra vårt synspunkt sett å gjøre hva det står i vår makt for å få en så moderat formulering som mulig, for muligens derigjennom å få en bedre oppslutning om det vedtak som kommer. Personlig ser jeg kanskje noe mørkere på utviklingen enn de fleste gjør, og jeg tror, som jeg nevnte sist, at det kan bli av livsviktig betydning at det ikke blir en indre

splittelse i de Forente Nasjoner. Der tror jeg Norge kan gjøre noe også overfor Amerika i retning av å prøve å få det til å se velvillig på saken fra det synspunkt.

Utheim: Jeg vil få lov til å si at den siste opplysning utenriksministeren kom med, forferder meg nokså meget. En last losses altså i Bombay, og der slutter man et norsk skip for å bringe den videre til China.

Utenriksminister Lange: Et amerikansk selskap slutter det.

Utheim: Ja, men et norsk skip. Kunne man ikke gjøre noe fra Regjeringens side? Her bør man vel søke å påvirke den norske reder som her står ansvarlig, kanskje via Rederforbundet.

Utenriksminister Lange: Den norske reder står ikke ansvarlig, fordi dette er et under-charter under et longtime-charter. Det er den som har chartret skipet på lang tid som har avstått det tre måneder til dette amerikanske selskap. Det viser altså hvilke kompliserte forretningsforhold det er her.

Vi kommer til å sende en detaljert redegjørelse for alt vi har kunnet bringe på det rene om disse forretningsmessige transaksjoner, til vår ambassade, så den har det fulle materiale for å drøfte saken helt åpent med de amerikanske myndigheter.

Utheim: Jeg er forferdet over profittbegjæret.

Hegna: Jeg er helt enig i det standpunkt utenriksministeren her har lagt opp for behandlingen av den aktuelle situasjon, og mere inngående kan man komme tilbake til den i et senere møte.

Jeg for min del er enig i det hovedsynspunkt som hr. Moseid ga uttrykk for, og jeg har inntrykk av at også utenriksministeren er en tilhenger av det.

Men det var en enkelt ting jeg gjerne ville få lov å si. Det er at i den nåværende situasjon, hvor så viktige ting kommer til behandling, og hvor Norges standpunkt kommer til uttrykk og gjøres gjeldende i de Forente Nasjoner, tror jeg man skal være meget forsiktig med slike formuleringer av instruksen til delegasjonen som innebærer at avgjørelsen av Norges standpunkt kan gli ut av hendene på Regjeringen og denne komite. Det er kommet noen bemerkninger her i forbindelse med instruksen som gjør at jeg gjerne ville si dette, for jeg tror at det er her, altså i Norges Storting og i Regjeringen, at utformingen og den praktiske gjennomførelse av Norges standpunkt må bli avgjort.

Hambro: Jeg er ganske enig med formannen i at det naturligvis ville være uhyre nyttig hvis man kunne få en oversikt over de økonomiske følger det ville ha at Norge var med på en boikott, men jeg er også helt enig med utenriksministeren i at det lar seg ikke gjøre å skaffe det i dag. Selv den beste statistikk man har fra tidligere år, gir ikke noe grunnlag, fordi det skjer en så rask utvikling. Man hadde jo visse store forhåpninger om eksportmuligheter fra Norge til China, vår største

instans ligger på forhåpningens område, tror jeg, men med den politikk man nå fører i China i samsvar med Sovjet-samveldet, som går ut på å gjøre Østen uavhengig av tilførsler fra Europa, tror jeg ikke at våre eksportmuligheter er så store som man av og til har drømt om.

Hva vår skipsfart angår, så er jo ihvertfall i øyeblikket behovet for tonnasje stort alle vegne. Vi har hatt en meget betydelig skipsfart på China både gjennom linjerederier og i kystfarten. Der tror jeg det er mulig at man fra Rederforbundet og gjennom Wilhelmsen, som har de gamle innarbeidede linjer på China, kan få visse opplysninger.

Det gjør seg på enkelte hold en merkelig optimisme gjeldende. Det største bryggeri i Shanghai er et norsk bryggeri, som var meget ansett. Innehaveren av det har under disse vanskelige forhold grunnet et nytt bryggeri i Australia som går meget godt. Men jeg traff nettopp hans kone forleden dag, og hun sa at hun og deres barn hadde fått meddelelse om at nå håpet de snart å kunne vende tilbake til Shanghai som de synes er et behageligere oppholdssted enn Australia. Dette er folk med presumptivt meget gode forbindelser i Shanghai. Det viser bare hvor helt umulig det er å anstille beregninger i disse dager.

Jeg tror ikke at de materielle interesser som muligens kunne bli skadelidende ved en boikott, oppveier den politiske interesse vi her har av å stå solidarisk med de andre, og eventuelt være med på å ofre noe. Vi har jo hittil ikke egentlig vært i den stilling at vi har kunnet ofre noe for denne solidaritet når det gjelder Koreakonflikten.

I det foreliggende tilfelle, som ble referert, er det altså - jeg hadde nær sagt heldigvis - amerikanske interesser som er det avgjørende, og amerikanerne er ikke alltid meget lojale når det gjelder fortjeneste, men det er mulig at de under hensyn til folkemeningen i Amerika vil være mer lojale nå. Men det vil jo alltid i pressen kunne kastes en skygge over Norge, fordi det gjelder et norsk skip, og alle kjensgjerninger ved longtime-charteret og at det er avstått tre måneder av det, får man ikke frem, så jeg tror det vil være nyttig, hvis pressen får omtale dette, at man med en gang gjør oppmerksom på hvorledes denne sak står, og unngår at det blir sendt ut noe som kan kaste noen skygge over Norge. Jeg er enig i at hvis man kunne tre i forbindelse med vedkommende reder, ville formodentlig han ihvertfall kunne få et inntrykk av at han bør gjøre visse reservasjoner. Det pleier jo i disse charter å være ubeskrivelig mange muligheter for reservasjoner av enhver art, som kanskje burde utnyttes, for dette er jo et tilfelle som kan forfleres, naturligvis, og det ville være meget kjedelig.

Hva det statiske materiale angår, så forvandles handelsveiene i dag så kolossalt at statistikken følger ikke med. Meget av det som i gamle dager var en eksport fra ett land, er nå, fordi man anlegger underfabrikker, samlestasjoner for biler og annet, blitt en eksport fra et annet land. Jeg nevner som typisk, og også som en oppfordring til utenriksministeren, at Finland er i dag best stilt i Norden med hensyn til biler. Det innføres en masse biler, amerikanske biler, og det koster ikke en dollar, for bilene innføres fra Israel, hvor Kayser har anlagt en stor samlefabrikk. Den finske chargé d'affaires fortalte meg fornylig at da han var i Åbo, kom det

nettopp fra Israel 116 Kayserbiler, som var betalt med cellulose, og at finnene nå kan dekke sitt behov for motorvogner gjennom samhandelen med Israel. Det er et typisk vitnesbyrd om hvorledes handelsveiene forandres og kartleggingen gjøres mere og mere vanskelig.

Friis: Bare en kort opplysning. Til orientering for Stortingets medlemmer, og særlig for dem som er medlemmer av den interparlamentariske union, synes jeg det kan være interessant å opplyse at på et kjempemøte forleden i London betegnet lord Stansgate, som er president for den interparlamentariske union, sanksjonslinjen overfor China som vanvidd. Han sa at dette program synes å være uten noe som helst konstruktivt formål, unntagen kanskje for så vidt som det vil overbevise Asias folk om at Amerika *er* så svart som Russland prøver å male det.

Utenriksminister Lange: Jeg vil gjerne til hr. Hegna si at jeg tror ikke han behøver å være redd for at delegasjonen i denne situasjon vil ta standpunkt uten å være helt sikker på at den er i samsvar med instruks herfra. Vi har uttrykkelig, hvor det gjelder de videre skritt, og også selve forslaget til formulering hvis Amerika insisterer på en ganske bestemt formel, sagt at den skal avvende nærmere instruks herfra.

Til hr. Moseid vil jeg gjerne si at både i mine samtaler med den amerikanske chargé d'affaires her, hver gang jeg har sett ham under hele Koreakrisens utvikling, og så å si i alle våre instruks til den norske delegasjon har hensynet til å holde en ubrutt front i denne sak gått igjen som et fast omkved.

Hva endelig angår de økonomiske virkninger for oss av en boikott, så refererte jeg sist noen tall vi har fått fra Norges Rederforbund. Det har bare tallene fra 1947 og 1948, og de går ut på at summen av inngående frakter var henholdsvis 40,4 millioner i 1947 og 14,7 millioner i 1948, og for utgående frakter til Kina 10,6 og 14,7 millioner, altså at den samlede sum i 1947 var 51 og i 1948 40,9 millioner.¹ Det er virkningen av den kommunistiske fremgang som gjør seg gjeldende der. En hel del linjerederier har sløffet anløp av China siden den tid. Men det gjør oppmerksom på en del forhold, som hr. Hambro var så vidt inne på. En hel del tankbåter som går på timecharter har således bestemmelse om «world-wide limit», altså de kan brukes på et hvilket som helst farvann, og de vil straks tape i utleieverdi hvis det blir forbudt dem å gå i bestemte farvann. Det var det samme som i sin tid spilte inn i forholdet til Spania, da det ble truet med represalier derfra. Derfor er det så vanskelig å ha full oversikt over de økonomiske virkninger.

Så vil jeg gjerne, i tilslutning til det hr. Hambro har sagt, si at hvis man ved grundige undersøkelser kommer til at det er mulig å gjøre effektiv en blokade av strategisk viktige varer, så lenge krigshandlinger pågår mot de Forente Nasjoners styrker, mener jeg at Norge bør være villig til å ta sin del av ofrene der, men vi må kreve at det blir foretatt en meget grundig undersøkelse av at dette virkelig kan bli

---

¹ Det er noe som ikke stemmer i disse tallene. Det har ikke vært mulig å fremskaffe riktige tall.

effektivt, så vi ikke blir stilt overfor den slags transaksjoner som vi her har hatt et godt eksempel på.

Smitt Ingebretsen: Hvem er det som har chartret den norske båten - er det et amerikansk firma, eller hvilken annen nasjon tilhører firmaet?

Utenriksminister Lange: Det amerikanske firmaet som hadde denne lasten, opprinnelig bound for China, fikk, mens båten var i sjøen, beskjed om at det pr. 16. desember var etablert embargo for eksport fra Amerika til China. Det har så, så vidt man kan skjønne - jeg sier dette med en viss reservasjon, for noe av det er konstruksjoner på grunnlag av de opplysninger som foreligger - mens båten var i sjøen, omdirigert den fra sitt bestemmelsessted til Bombay - det er to båter - og losset lasten der. Det henvender seg så til et firma som har et norsk skip på longtimecharter.

Smitt Ingebretsen: Hvilket firma var det - det som hadde chartret skipet opprinnelig og som overlot det til amerikanerne?

Utenriksminister Lange: Det vet jeg ikke, men det vet sikkert Rederforbundet. Jeg har det ikke i hodet nå, men det kan bringes på det rene, så vi får opplysningene lørdag. Vi skal nå grave fram alt vi kan om nasjonaliteten av de forskjellige ledd for å få klarlagt forholdet mest mulig.

Med hensyn til pressen, synes jeg vi nå først skal avvente den første forhandling i Washington. Hvis det så ikke viser seg å være noen vei til å få dette stoppet, og det da kommer ut, bør vi ha ferdig en fremstilling av saken som gir de faktiske opplysninger.

Jeg vil også gjerne si at jeg har tenkt å sammenkalle pressen, d.v.s. at jeg har sammenkalt redaktørene til en fortrolig konferanse i morgen ettermiddag for å gi dem en orientering om hovedsynsmåtene fra norsk side i samsvar med det jeg har redegjort for her, så de kan være orientert.

Smitt Ingebretsen: Da vil jeg få lov å komme med en henstilling. Hvis det f.eks. er et amerikansk firma som har overlatt den norske båten til det andre amerikanske firmaet, så må den ting søkes brakt på det rene hurtigst mulig, for jeg går ut fra at historien om denne båten vil komme til å svømme over i den utenlandske presse, og da bør det riktige forholdet opplyses fra norsk side med én gang, før det får festet seg i publikums bevissthet at her har vi stilt en båt til disposisjon for å frakte en last som Amerika har stoppet. Det ville ikke være bra. I det hele må vi huske på at det gjelder å være ute meget tidlig når man skal påvirke opinionen, for det skal ikke lang tids forsprang til for å festne i opinionen et inntrykk som det etterpå er meget vanskelig å få vekk igjen.

Utenriksminister Lange: Muligheten for at dette kan sive ut, skulle ikke være så stor her, hvis det ikke siver ut fra denne komite, idet det er meget få som

kjenner til dette unntagen komiteen her. Derimot kan det meget vel tenkes at det siver ut i Amerika.

Formannen: Vi er sikre på at Utenriksdepartementet vil handle så raskt som det kan.

Smitt Ingebretsen: Det er vi ikke alltid sikre på.

Formannen: Men i dette tilfelle er vi sikre på det.

Moseid: Jeg er oppmerksom på og svært tilfreds med at utenriksministeren sikkert har gjort hva det er mulig nettopp i den retning jeg har antydnet.

Når jeg forlangte ordet igjen, var det for å reise et spørsmål som vi forsåvidt ikke behøver å ta noen stilling til i dag, men som vil melde seg. Spørsmålet er - og det vil jeg be både utenriksministeren og komiteen overveie - om vi ikke nå er ved et punkt i denne utvikling som gjør det riktig å forelegge saken for Stortinget så snart som mulig etter det møte som blir på lørdag - i hemmelig møte naturligvis. Jeg tror det kan bli overordentlig viktig at vi har Stortingets behandling av dette. Det er ingen som kan si hvordan utviklingen vil bli.

Lavik: Eg vil berre seia at eg er samd i den varsame, og så vidt eg skjønar, noko elastiske instruksen som skal bli gjeven til delegasjonen i Lake Success. Når eg bruker ordet «elastiske», tenkjer eg på at vi vil freista å halda den «breiast moglege fronten». Men eg vil gjerne leggja til at eg er samd også i det som hr. Utheim nemnde i det fyrste innlegget sitt, at vi må sjå til at stoda vår til Amerika *ikkje kjem i fåre*.

Hambro: Jeg vil gjerne støtte det hr. Moseid uttalte om å få Stortinget orientert. Jeg vil be om at man, hvis det er mulig, får et møte for lukkede dører i Stortinget mandag eller senest tirsdag. Jeg tror at alle Stortingets medlemmer venter det, og vi vet fra gammel tid at det alltid blir en viss bitterhet i Stortinget når medlemmene får inntrykk av at pressen blir orientert, mens Stortinget ikke er orientert. Både om denne sak og om forhandlingene angående fellesthæren tror jeg det er meget viktig at vi får en redegjørelse gitt i Stortinget i løpet av de første dager.

Sven Nielsen: Utenriksministeren nevnte at amerikanerne var nødt til å ta hensyn til den politiske opinion i sitt land, hva de selvsagt må. Har utenriksministeren eller vår delegasjon i Amerika eller de som har vært i Amerika, noe inntrykk av om opinionen i Amerika står samlet bak den politikk som Amerika i dag fører i Korea? Jeg spør om dette fordi de ting som man leser i avisene, og de opplysninger som jeg får fra en del folk i Amerika som jeg korresponderer med, stemmer svært lite over ens. Nå er det jo riktig av oss at vi for vår del ikke må la det bli noe brudd med Amerika, og det ville være forferdelig om det ble brudd innen de

Forente Nasjoner, men det ville være nesten like galt, som forholdene nå er, om det skulle bli et åpent brudd innen den amerikanske nasjon. Har man noe inntrykk av forholdet for så vidt? Jeg spør, fordi jeg, som nevnt har fått brev som tyder på litt av hvert.

Torp: Jeg uttalte meg svært kort, og ga min tilslutning til den linje utenriksministeren har gitt uttrykk for i dag. Jeg er også enig i at man må søke å opprettholde den bredest mulige front, men den må ikke være så bred at Amerika faller utenfor, det var bare det jeg der gjerne ville ha sagt.

Når det gjelder et møte i Stortinget, går jeg ut fra at det vel har ligget i planen at vi skulle få et slikt møte snarest mulig, det holder jeg for opplagt, og det har vel også vært utenriksministerens og presidentskapets hensikt. Vi har jo sittende fire av presidentskapet her, de kan vel nesten beslutte det her at vi skal ha et slikt møte i Stortinget, og jeg anbefaler det.

Utenriksminister Lange: Jeg kan kanskje få gi litt mere presise opplysninger angående befraktningsforholdet. Jeg har fått et notat nå. Rederiet opplyser at skipet er sluttet på et 3 måneders tidscerteparti til Jebsun Shipping Co, Hongkong, nasjonalitet ikke oppgitt. Dette firma har så formodentlig videre bortfraktet båten til Isbrandtsen, amerikansk firma, som så igjen har videre bortfraktet båten til Bank of China, Hongkong. Det er altså i høy grad en hel serie av transaksjoner, muligens for å røklegge det hele, om det kan være hensikten. Vi skal iallfall gi alle disse opplysninger til vår ambassade til behandlingen. Som jeg nevnte, har vi ikke hjemmel i norsk lov til å stanse denne transaksjon. Vi har undersøkt om rederiet kunne stanse den med hjemmel i certepartiet, men det har det heller ikke, fordi båten er fraktet til fart fra øst for Suez til vest for Japan, det er altså en spesialbåt for Østasiafarten. Hvis vi nå tross dette stopper den uten hjemmel, vil vi risikere å få en svær prosess. Ikke bare vil vi komme i ansvar overfor det norske rederi, det er ikke den alvorligste side av saken, men det norske rederi ville igjen komme i ansvar overfor sine partnere der ute, og det ville da kunne bli en sak hvis økonomiske konsekvenser det er meget vanskelig å få overblikk over.

Med hensyn til behandlingen i Stortinget vil jeg gjerne få si at fra statsrådet i morgen går det til Stortinget en proposisjon om samtykke til at Norge blir med i oppbyggingen av den integrerte fellesstyrke i Europa og om felleskommandoens struktur, og i den er det også tatt med en redegjørelse for hele spørsmålet om en eventuell tysk deltagelse i dette. Jeg vil gjerne komme i Stortinget og i lukket møte gi en redegjørelse for disse ting, så snart det kan passe Stortinget.

Etter anmodning fra president Natvig Pedersen holder jeg på å utarbeide en redegjørelse til et åpent møte for hele den utenrikspolitiske situasjon, som jeg har tenkt å legge an som litt av et restatement av norsk utenrikspolitikk. Det var meningen å ta det den 25de, for at man skulle kunne ha det som bakgrunn for frontaledebatten, hvis det nå blir en sådan, eller i hvert fall for en debatt om utenrikspolitikken, hvis man foretrekker å ta en ren utenrikspolitisk debatt. Men uavhengig av den offisielle redegjørelse er jeg klar til å komme i et hemmelig møte

med en redegjørelse om felleshæren, men til et hemmelig møte om det nå er vel lite hensiktsmessig, når det kommer en proposisjon.

Moseid: Det var dette spørsmål vi drøfter i dag, jeg mente.

Utenriksminister Lange: Jeg skjønnte det.

Natvig Pedersen: Det jeg ville si, var i grunnen bare det samme som utenriksministeren har opplyst, at jeg på et tidligere tidspunkt har uttalt som min mening overfor utenriksministeren at Stortinget burde få en redegjørelse om denne situasjon, sannsynligvis både i lukket og , om mulig, i et offentlig møte, så jeg har regnet med at i det øyeblikk da rådslagningene i denne komite er kommet så langt at man mener at tiden er inne, bør vi ta en slik redegjørelse, og jeg er innstilt på at vi tar den i neste uke.

Utheim: Det var i grunnen det samme jeg ville si. Vi som vanker her i bygningen, kan ikke unnlate å merke en nokså sterk opinion, en nokså sterk kritikk over at Stortingets medlemmer holdes utenfor. Taktiske hensyn tilsier at det holdes et lukket møte hvor utenriksministeren orienterer om spørsmålet.

Formannen: Flere har ikke tegnet seg, og da kan vi vel, hvis ikke utenriksministeren har noe mer å tilføye, bare si at vi er enige om å henstille til presidentskapet at det snarest mulig blir holdt et lukket møte om den situasjon som er oppstått i forbindelse med Koreakrisen, og at vi senere også tar sikte på et lukket møte om den europeiske felleshær, når saken er kommet til komiteen, og representantene har fått anledning til å se på den.

Jeg tilføyer som min personlige mening at jeg tror det også vil gjøre overordentlig godt at man har et åpent møte om situasjonen.

Og så er vi enige om - uten ytterligere varsel - å ha et møte i den utvidede utenrikskomite lørdag kl. 10.

Møtet hevet kl. 16.